

közlésről van szó. Mindazonáltal a mű valóban hiánypótló, és sok érdekességet rejt a kíváncsi olvasók-kutatók számára.

KOZMA JUDIT
MTA Nyelvtudományi Intézet

BÁBA BARBARA – NEMES MAGDOLNA, Magyar földrajzi köznevek tára
Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2014. 338 lap

1. A Magyar Névarchívum Kiadványai sorozat 32. darabjaként napvilágot látott kötet (a továbbiakban: FKNT.) kétségkívül mérföldkő a magyar névkutatás történetében. Nyelvtudományunk végre letette az asztalra az első olyan általános földrajziköznév-szótárát, mely kilép egy adott tájegység, megye keretei közül, és a magyar szókincs egy speciális rétegének a bemutatására törekszik, pótolva a több évtizedes hiányt. Helynevekkel foglalkozó nyelvészeink ugyanis már igen régen, a helynévgyűjtési mozgalom korai szakaszában jelezték az efféle munka szükségességét, és a megyei kötetek szintjén el is kezdték a megvalósítást. A kiadványt minden bizonnyal más értelemben is korszakhatárnak tekinthetjük, mintegy összefoglalásaként annak, amit a 20. század helynévgyűjtési módszereivel el lehetett érni e téren. Tovább lépés a digitális adatbázisok feltöltésétől, számítógépes elemzésektől, jó esetben az adatállományok térinformatikai alkalmazásokkal való egybevetésétől várható.

A kötet mind forrásként, mind szerkesztési elveiben az Új magyar tájszótárát tekintette alapnak, és magát is tájszótárként határozza meg. Méghozzá élőnyelvi (táj)szótárként, ugyanis a történeti források földrajziköznév-anyagának a feldolgozását nem tekintette feladatának, és nem közli a különböző forrásokban kihaltnak minősítettek sem. Imponáló az a forrásmennyiség, amellyel a szerzők kiegészítették az Új magyar tájszótár 1890-től 1960-ig terjedő forrásfeldolgozását. A közel 80 tétel – benne vaskos szótárak – felőleli valamennyi újabb regionális tájszótárunkat, és a helynévgyűjtésekből azokat, melyek földrajziköznév-értelmezéseket közölnek. Nagy szótáraink közül a magyar nyelv értelmező szótárával és a Magyar értelmező kéziszótárral találhatunk egybevetéseket; nyelvtörténeti, etimológiai és más szótárakkal nem. Hangsúlyozandó, hogy a kötet anyaga nem az élőnyelvi gyűjtések feldolgozásaira támaszkodik, hanem az ezek alapján megfogalmazott, illetve ezekkel párhuzamosan gyűjtött értelmezésekre. Ha majd előáll nyelvünk helynévkincsének digitális adatbázisa, az nyilván sokkal bővebb és gazdagabb szótárt eredményezhet. Természetes, mégis ki kell emelni, hogy a kötet a teljes magyar nyelvterület földrajzi közneveit tárja elénk. Igényes kivitelű, szépen szerkesztett kötetet tart kezében az olvasó, melyet könnyen kezelhetővé tesz a szócikkek alapos kidolgozása, a forrásjegyzék és az útmutató.

2. A szótári rész közel 3500 szócikkből áll. A szócikkek tartalmazzák a forrásokban előforduló valamennyi nyelvjárási alakot a hely és a forrás megjelölésével, majd a jelentés következik. Félkövré karakterekkel jól elkülönítették a több eltérő jelentést (arab számokkal), illetve a jelentésárnyalatokat (betűkkel). A címszóhoz tartozó jelentés(ek) megadása alapvetően követi az eredeti forrásban közlőket, így az esetleges furcsaságok,

félreértelmezések az eredeti forrásokat terhelik. Ilyesmire utalhat az előszó azon megjegyzése, hogy az FKnT. „legfontosabb feladata [...], hogy a kutatót e szócsoporthoz vizsgálatakor a számos forrás átnézése alól mentesítse”. A kötet így nemcsak a 20. századi magyar nyelvnek a környező világ leképezésére szolgáló fogalomkészletéről ad képet, hanem a korabeli kutatások szemléleti keretéről, módszertanáról, a közreműködők feladat-felfogásáról is. Bármely tudományág továbblépése szempontjából felmérhetetlen jelentőségű, ha meg tudja mutatni az elért eredményeket; csak ilyen módon lehet megalapozott kutatási irányokat kijelölni.

A szótár szigorúan betűrendben sorakozó szócikkekből áll, semmiféle csoportosítást nem tekintett feladatának. A hatalmas adatmennyiség (több mint 18 ezer nyelvi adat) ellenére szerencsésen oldotta meg az utalozást azzal, hogy a címszónak választott alakkal szomszédos szótári helyen nem növeli a terjedelmet. Viszont a külön szócikkekben előforduló szóbookrok tagjaira (pl. *bőrhíd ~ bürühíd; elevenbarázda ~ élőbarázda; horgas ~ horhos ~ horog; lápa ~ vápa*) való utalás, ha azok szótári helye elválnak, egy remélt későbbi kiadásban elvárható lenne. A szócikkekbe tágabb értelemben vett nyelvjárási alakváltozatok sorolódnak, alapvetően hangtani alapon. A szótővekben mutatkozó nem tipikus különbségek (pl. *porond, porong, poronty*; továbbá *irtás, ritás*; illetve *tücskös, pücskös*) egy szócikket eredményeznek némi esetlegességtől eltekintve (l. *fenyős* és *fenyves* vagy *horgos* és *horhos* külön), viszont az azonos szavakból építkező, de a képzés mozzanatában különbséget mutató esetek külön szócikket kapnak (pl. *csűrkert, csűrös-kert; limbusosság, limbusság; magyal, magyalka; víztároló, víztározó*). A szócikkek írásmódjában gyakran találkozunk szokatlan írásképpel (pl. *alsóutca, kiemeltcsatorna, lipilylapályföld*), mely körülmény szoros összefüggésben van a szótárkészítőknek a földrajzi köznevek lexikalizálásáról való felfogásával.

3. A szótár közel három és fél ezer szócikket tartalmaz. Megjelenésétől kezdve aligha képzelhető el egyetlen helynévi munka is e kézikönyvre való hivatkozás nélkül. A segítségével minden eddiginél teljesebb képet kapunk a magyar nyelv helyeket jelölő szókincs-rétegről, de ezeken keresztül maguknak a helyeknek az ezerarcúságáról, a helyek és terményük használati módjáról, a közösségek egy-egy helyhez kötődő lelki attitűdjéről, azaz mindarról a számtalan aspektusról is, amelyekkel megközelíthetjük a helyneveket. Tucatszámra találunk olyan szavakat benne, amelyek egy helyen motiválatlan hangsornak tűnnek, viszont máshol élő földrajzi köznevek. E sorok írója számára ilyen volt például a *bongor, büti, cserény, ripa, saggyás*. A szótár kiváló lehetőséget nyújt – a hangsúlyosan megjelenő dialektológiai túl – számos nyelvészeti vizsgálatra. Különösen a szóföldrajzi lehetőségekre és a nyelvi kontaktusjelenségek e sajátos terepére hívnám fel a figyelmet, de kutatható a szavak megterheltsége, képzésekben és összetételekben való aktivitása, illetve a földrajzinév-képzők, képzésmódok, akár szóföldrajzi, akár jelentés-tani megközelítésben is.

Hogy a három és fél ezres szótári állományt soknak vagy éppenséggel kevésnek tartjuk, az erősen függ attól, hogy hogyan határozzuk meg a *földrajzi köznévi* fogalmi tartományát. Az előszóban a szerzők körüljárják a kérdést, a *földrajzi köznévi* fogalom definiálására azonban (érthető módon) nem vállalkoznak, ezzel is mintegy jelezve, hogy a terminus határai eléggé nyitottak mind a többi köznévi csoport felé (ui. helyi vonatkozása minden létező dolognak van), mind a tulajdonnevek irányába (itt elég egyrészt a pusztai földrajzi köznevek tulajdonnévi szerepére, másrészt a köznevesülés lehetőségére utalni). A szerzők

az előszó elején „helyet jelölő kifejezések”-ként, „helyek fajtájának megjelölésére” szolgáló nyelvi elemként írják le a földrajzi közneveket. Később a terminus fogalmi tartománya kibővül azzal, hogy „helynevek alkotásában lényeges szerepet játszanak a helyek fajtájának megjelölésére” (10). Ismerve azonban a metonimiás névalkotás lehetőségeit és az alkalmi tulajdonnevesüléseket, így sem szűkül le nagyon a kör. A meghatározás problémája valószínűleg sosem fog teljesen nyugvópontra jutni, hiszen a földrajzi (tulajdon)nevek túlnyomó többsége közszavakból épül fel, és azok a névalkotó közszavak helyi szinten mindenképp magukban hordozzák valamennyire a jelölt hely tulajdonságait is.

Az FKNT. egyik legfontosabb érdeme minden bizonnyal az lesz, hogy segítségével alaposabban határozhatjuk meg a fogalmat: helyfajtának tekinthetőek-e helyekkel kapcsolatos igazgatási vagy jogi körülmények szakszavai (*csereingatlan, határzóna, kvóta* stb.); maguk a helynévi kategóriák (*belterület, község, községecske, külváros* stb.); alkalmi főnevesülések (*feneketlen, hátasabbja, hátulja, kormos, meredek, sáros* stb.); a játszi változatok (*dimb-domb; lipilylapályföld* stb.); elmúló állapotok jelölői (*tarvágás* stb.); sajátosság formájú tárgyak mint hasonlatok (*gatvaszár, kaszakacs, pipa, túrószaeszkó* stb.); egyebek (*flaszter, külföld* stb.) Pusztá állatnév a tulajdonnév motiválásán túl helyfajta is jelölhet-e (*béka, róka, szarvas* stb.)? Eredményezhet-e földrajzi köznevet pusztán gyakoriságával olyan körülmény, amely nem közvetlenül a helyről, hanem azzal kapcsolatos egyéb körülményekről informál (*peres, bánom* stb.)? Lehet-e egy egyedi előfordulása tulajdonnevet földrajzi köznévként is felfogni, ha szemantikailag átlátszó, és többnyire sugallja a név motivációját (vö. *zsiráfítató*), avagy van-e a magyarban földrajzi fogalom-, illetve helyfajta a ludak megfigyelésére (vö. *lúdhallgató*), kutyák elásására (vö. *ebhát*)? Összefoglalva, a földrajzi köznévi pusztán nyelvtani alapon megfogalmazott kategória, vagy közönségesen fogalmilag elkülönített helyfajtákra (legalább kisebb) közösségekben vonatkoztatható szó, mely rögzült tulajdonnevek részét képezi?

Az összetett földrajzi közneveknek a kétrészes tulajdonnevektől való elválasztására jelenleg nincsenek csálhatatlan módszereink. Az utótag ritkán kérdéses, de a köznévi előtag vajon csak megkülönbözteti a helyet, vagy a jellegét is megadja, például az alakra (vö. *sapkahegy*), valaminek a közelségére (vö. *malomlapos*), ott található dolgokra (vö. *csonthalom*) való utalással? A jelzős szerkezetűek esetében a szerzők azzal indítják a kötetet (10), hogy összetételnek a szó szerkezet szemantikai tartalmától való eltérés eseteit fogják tekinteni: a komádi példa szerint a *nagylegelő*-be beleértődik 'a falu közös legelője' jelentéstartalom. Nehéz azonban elképzelni egyetlen olyan földrajzi nevet is, amelynek helyi szinten ne lenne többlettartalma más vidékek ugyanazon hangsorral jelölt helyeihez képest; az adott példa több helyen éppenséggel uradalmi legelőt jelöl. Az *agyagásószikés, alsóutca, aranyirtás, basahalom, búdoskút, cigánypatak, felsőutca, hidegföld, hidegvölgy, hosszúhát, kövérkút, kukucskálóhalom, megyeiút, meleggödör, murvásút, nádashalom, nagyhegy, nagytarló, ördöghát, szerbifalu, szőrösmegye, újváros* stb. minták alapján a köznévi szerkezetek alapvetően összetett földrajzi köznevet képeznek. Ezek szemantikai elkülönítésére egyéb köznévi szerkezetektől nem látszik lehetőség az FKNT. szemlélete szerint. Tehát a szerzők azt az álláspontot képviselik, hogy a *Kukucskálóhalom* vagy *Kukucskáló-halom* típusú földrajzi nevek nem a 'halom' mint a tudatban izolált földrajzi jelleg és a *kukucskáló* mint jellemző vonás alapján egyedítésre alkalmas jelzőből szerkesztett nevek, hanem a tudatban 'kukucskálóhalom'-ként létező jellegre szolgáló kifejezések tulajdonnévi szerepben való alkalmazásai. Néhány, általánosan földrajzi köznévként tartott birtokos szerkezet mintájára (pl. *hegyalja, kertalja*) az FKNT. lexikalizálódott szótári

egységként kezeli a típust: *hegydereka*, *hegyéle*, *hídalja*, *községkútja*, *papkertje*, mely minták számos újabb, gyakori előfordulású nevet vonhatnak be a földrajzi köznevek körébe (pl. *Berek alja*, *Szőlők alja*, *Gazdák legelője*, *Urak rétje*). A fentebb részletezett három típussal szótárunk mindenestre igen szélesre nyitotta a kaput az összetett földrajzi közneveket illetően. E szemlélet érvényesülése egész névtani kultúránkra hatással lehet. A recenzens annak ellenére sokkal szűkebben húzná meg a fogalom határait, hogy zsinórmértéket kínálni nem tud, és nem hiszi, hogy ez pusztán nyelvi alapon lehetséges lenne.

4. Az anyag lenyűgöző gazdagsága ellenére is rá kell világítani, hogy mit nem tartalmaz az FKNT. Egy teljességre törekvő földrajziköznév-szótár állományának számos oldalról nézve is jelentősen bővülnie kell majd. Az FKNT. vállalt feladata szerint nem tartalmazhatja azokat a földrajzi közneveket, amelyek olyan vidéken élnek, ahonnan nem jelent meg tájszótár, helynévgyűjtés, vagy az utóbbi nem tartalmaz földrajziköznév-értelmezést. Így például egyelőre nem találjuk az északkeleti részekben erősen megterhelt *ravaszlyuk* és *girind*, a zalai *tulfás* ~ *turfás*, a kunsági *sziktó* ~ *széktó*, *szikós(tó)* ~ *széksós(tó)* és *vízjárás* szócikkeit, illetve a meglévő szócikkek jelentései közül hiányoznak a nyelvterület más részeinek adatai. A *medves* mellett például csak a Körös vidéki 'időszakonként kiszáradó vízfolyás' jelentés áll, jöllehet az északi megyékben ez a *medve* szó származéka.

Hasonlóképpen nem tartalmazhatja a kötet azokat a típusokat sem, amelyeket a korábbi közzetevők nem minősítettek földrajzi köznévként, jöllehet e szótár készítői szerint azok. Például az illetményföldek egy része szerepel a szótárban (*harangozóföld*, *kántorföld*, *kántorkert*, *paprét*, *paptag* stb.), a többség viszont annak ellenére sem, hogy csak a Somogy megyei kötetben húsznál több jegyzői (*jegyzőföld*, *jegyzőtág* stb.), nyolcvannál több mesteri, azaz kántortanítói (*mesterföld*, *mesterrét*, *mestertag* stb.), továbbá pedagógusi (*pedagógusföld*, *pedagógusilletmény*, *tanítórét* stb.), kanászi stb. illetmény van adatolva. Az összes növénynévből -s képzővel előállt lexéma is minden bizonnyal idetartozna a szótár átvizsgálása után, így már a meglévő kötetekből ki lehet egészíteni majd a növénynevekre való tüzetes vizsgálattal (pl. a *babos*, *ibolyás*, *meténges*, *szőrfüves*, *vargányás* köznevekkel) az állományt. Ugyancsak külön szócikkek terjedelmes csoportját alkotják a haszonnövény + termőhely jellegű összetételek; ezeknek is csak egy része található meg jelenleg (pl. *borsóföld*, *dinnyeföld*, *epreskert*, *káposztáskert*), de nincs például *babföld*, *tormaföld*, *tökföld*. Tucatszámra lehetne hasonló csoportosításokat készíteni, amelyek hiányzó részei nem az értelmezések, hanem majd a konkrét névanyag alapján kerülhetnek a földrajzi köznevek tárába.

Jelen kiadványban nem volt cél teljességre törekedni a földrajzi szakszókinsz (pl. *cseppkőbarlang*, *felvidék*, *hegyvidék*, *karszt*, *középhegység*, *tóhátság*), a közterületek (pl. *körtér*, *lépcső*), a településrészek (pl. *körzet*, *üdülőtelep*), agráripari (pl. *gabonaszárító*, *takarmánykeverő*) és egyéb műszaki létesítmények (pl. *erőmű*, *vízmű*, *zagyártározó*) földrajzi köznevei tekintetében, és természetesen csak a hazai viszonyok közt létező helyfajták vannak benne (nincs például *tenger*, *vulkán*, *földszoros*, *sarkvidék*), bár mind e kategóriákból van valamennyi (pl. *hegység*, *síkság*, *terasz*; *körönd*, *rakpart*; *vikendtelep*, *újjáros*; *duzzasztó*, *meddőhányó*, *olajkút*, *zárógát*; *sivatag*). Azaz e kategóriák megítélésében volt némi esetlegesség, hiszen átmehettek a helyi köznyelvekbe, viszont a jelentések már sajátosan tájnyelvi tükröződést kaphatnak. Így az FKNT. szerint az *üdülőhely*-nek

'csorda, nyáj déli pihenőhelye', a *sivatag*-nak 'elhagyott, lakatlan hegyvidék, havas' az egyedüli jelentése.

5. A szótár másik nagy alkotórészét a földrajzi köznevek jelentéseinek az összegyűjtése, kezelése és szótárszerű megadása képezi. Nem lehetünk eléggé hálásak a szerzőknek e tevékenység felvállalásáért, illetve azon rendkívül figyelemre méltó teljesítményért, amellyel igyekeztek rendet vágni, átláthatóvá tenni e jelen formájában is igen szerteágazó anyagot. Láthatólag mindent megtettek azért, hogy a számtalan, kissé eltérő megfogalmazás egységesítve legyen, viszont egyetlen morzsányi közölt, esetenként erősen helyi ízű jelentésárnyalat se vesszen el. A *sarok* szócikke például nyolc nagy jelentéskörbe és azokon belül még hat jelentésárnyalatba szervezi az előfordulásokat, értelmezéseket. Ezt a gondosságot valamennyi kisebb megterheltségű szócikken is keresztülviszik a szerzők.

A jelentésmegadások kizárólag a kiadott és a forrásjegyzékbe felvett források alapján történnek; az FkNT. vállalt feladata szerint nem bírálja, nem bírálhatja felül a fentebb említett egységesítésen kívül az értelmezéseket. Ha létezhetnek is kritikai észrevételek, azok az eredeti forrásoknak a *földrajzi köznévi fogalmáról* alkotott szerteágazó szemléletét, továbbá a gyűjtőknek, de főleg maguknak az adatközlőknek a sajátos hely- és világismeretét minősíthetik. Az alábbi észrevételek tehát egyáltalán nem csökkentik a szótár érdemeit, legfeljebb egy másik típusú adatállományban való felhasználáshoz nyújthatnak szempontokat.

A gyűjtések közreadói nem minden esetben birkóztak meg azzal a feladattal, hogy a földrajzi köznevek értelmét adják meg, ne pedig a köznévi eredetű tulajdonnévvel jelölt hely jellegét. Az például, hogy egy helyen a *kerekzug* (tulajdonnévről szólva inkább *Kerekzug*) 'ártér', nem jelentheti azt, hogy a magyarban az *ártér* egyik szinonimája a *kerekzug*; attól, hogy egy helyen az *Égevényes* 'homokos, kavicsos szántóföld', az *égevényes* még a talaj anyagától és a művelési ágtól függetlenül a könnyen kiégő terménnyel kapcsolatos fogalomkörbe tartozik. Hasonlóképpen látom a *bánomföld* '3 hold nagyságú szántóföld', *csikvíz* 'állóvíz', *dzsungel* 'vegyes gyümölcsös', *meszes* 'szikes terület', *mohos* 'vízfolyás', *stiglickert* 'temető', *tabán* 'a falu legrégibb része', *vajhegy* 'domb, ahol juhászok laktak' stb. eseteket is. Van, amikor csak egy-egy, a lényeghez nem tartozó mozzanattal egészül ki a jelentéskör: *büdös* 'kénes', *csikos* 'rét', *felszeg* ~ *felszer* ~ *felvég* 'északi' vagy 'keleti'; *gatter* 'motoros', *marhaaszó* 'út'; *pipagyújtó* 'uradalmi munkások', 'nyári munkák', *rekeszt* 'gyümölcsös', *répás* 'erdőirtással nyert hely', *tető* 'megművelt'. A legplasztikusabban a *hókony* szó bogyzislói „jelentésinél” látjuk ezt: egy közösségen belül a fogalomba beleértődne az is, hogy sekély, az is, hogy mély, az is, hogy hosszú, az is, hogy kerek, pedig a mélység és az alak nyilvánvalóan nem tartoznak bele a szó fogalomkörébe. Nem mindig voltak tisztában a feljegyzők a metonímiás névadás lehetőségeivel sem, ezért kerülhetett a *filagóriá*-hoz a 'kiemelkedés', a *rampá*-hoz a 'vasúti őrház', a *bürü* alá mások mellett a 'szántóföld' jelentés is stb.

Nem szabad elhallgatni, hogy számos kifejezetten téves és/vagy népetimológiás magyarázat is van a kötetben. Így például a *lúdtilos* és *ökörtilos* nem a ludak és ökrök eltiltását takarja, hanem éppen a lúd- és ökörtartás miatt elzárt helyet. Ezt egyébként jól mutatják a *borjú*- és *ökörtalmas* szócikkek is. A *magyal* szócikke a 'terület, amelyen sok molyhos tölgy van' meghatározást tartalmazza, holott egészen különböző fajokról van szó: az előbbi az *Ilex aquifoliaceae*, az utóbbi a *Quercus pubescens*. A *proletár* a szótár szerint 'az első világháború után a hadiárvák, -özvegyek és -rokkantak számára kiosztott

földek'-et jelenti, jóllehet a szó valójában az ún. (agrár)proletároknak való földjuttatás jogcíme alapján kapott helynévi értelmet (a földekből persze a hadi károsultak is részesedhettek ugyanazon törvény biztosította jogcím alapján).

Talán egy későbbi kiadásban célszerű lenne a szóbokorszerűen azonos helyfajtákra vonatkozó jelentéseket valamennyire egységesíteni. Így elkerülhető lenne, hogy markánsan más jelentéstartalommal jelenjenek meg a szótárban olyanok, mint *csorgókút* és *csorgókút*; *égevény* és *égevényes*; *ökörtilos* és *ökörtilalmas*; *víztároló* és *víztároló* stb. Vagy: a *magyalos* 'terület, amelyen sok magyalbokor van', a *magyal* 'terület, amelyen sok molyhos tölgy van', a *magyalka* pedig 'terület, amelyen sok molyhos tölgy volt'.

6. Ugyan a recenzensnek vannak bizonyos fenntartásai azt illetően, hogy egy nyelv földrajzi köznevei tisztán élőnyelvi, illetve tájszótári megközelítést igényelnek-e, továbbá hogy a szóban forgó kötet állománya eleget tesz-e a cím által meghatározott tartalomnak, mégis csakis a magyar névtudomány fejlődéséhez való jelentős hozzájárulásként lehet értékelni e művet. Az első és legnagyobb lépésnek egy teljességre törekvő, kimunkált földrajzi köznévi szótár felé, amely ideális esetben nyelvészek, illetve egyes társadalom- és földtudományok képviselőinek együttműködésében készülhetne el. A szótár azzal, hogy megmutatta jelenlegi ismereteinket szókincsünk eme igazán jelentős részéről, remélhetőleg erős inspirációt is jelent újabb kutatások számára.

MIKESY GÁBOR

Földmérési és Távérzékelési Intézet

SEBESTYÉN ZSOLT – ÚR LAJOS, Ung megye helységneveinek etimológiai szótára

АУТДОР – ШАРК, Ungvár, 2014. 155 lap

1. SEBESTYÉN ZSOLT – folytatva jelentős névtani vállalkozását – a történelmi Magyarország északkeleti megyéi közül a történelmi Ung megye helységneveinek etimológiai szótárát publikálta. (Az eddig megjelent kötetek: Bereg megye helységneveinek etimológiai szótára. Bessenyei Könyvkiadó, Nyíregyháza, 2010; Máramaros megye helységneveinek etimológiai szótára. Bessenyei Könyvkiadó, Nyíregyháza, 2012.) A sorozat harmadik darabját társszerzővel készítette.

A szótár felépítését ismertető fejezetből jól látható a szerzők azon törekvése, hogy egyrészt az egymás szomszédságában lévő történelmi megyék közölt helységnévanyagát egybeállítsák, és ezen névkorpusz(ok) adatait, eredményeit a modern onomasztikai vizsgálatok és a laikusok számára hozzáférhetővé tegyék; másrészt hogy az eddigi névtani (főként szláv) szakirodalom tévedésektől sem mentes etimológiáit kiigazítsák, valamint a modern névtudomány névfejtési eredményeit tükröző névcikket hozzanak létre (7–8).

2. Az Ung megyei szótár újdonsága a fent említetteken túl még a következőkben látható. Az Árpád-korban megszervezett megye természetföldrajza változatos képet mutat, a déli-délnyugati része sík vidék, az északi része pedig erdős hegyvidék. Földrajzi adottságai